

Był od zawsze

– obchody 140-lecia „Zwiastuna Ewangelickiego”

Tak jak na początku, tak i obecnie stara się trafić do ewangelików w całej Polsce, a także do tych, którzy mieszkają poza krajem. Jak dawniej, tak i dziś zaprasza na spotkanie ze Słowem Bożym oraz prezentuje ewangelickie spojrzenie na świat.

W początkach swej 140-letniej historii „Zwiastun Ewangelicki” ukazywał się w Warszawie, potem przez kilka lat wydawany był w Cieszynie, a w ostatnim dziesięcioleciu wychodzi w Bielsku-Białej. Z tego powodu spotkania jubileuszowe odbyły się 12 stycznia br. w Warszawie, 15 stycznia w Bielsku-Białej i 19 stycznia w Cieszynie.

Zanim rozpoczęły się obchody, w sobotę 11 stycznia br. w Warszawie, w sali parafialnej przy ul. Kredytowej z władzami Kościoła spotkali się dawni i obecni pracownicy: Wydawnictwa „Zwiastun” i kontynuatora jego działań, czyli Wydawnictwa „Augustana”. Podczas tego wieczoru wspomnień wiele było zarówno wzruszających, jak zabawnych momentów. Szczególnie, gdy wspominano pierwsze spotkania ze „Zwiastunem”. „Dla mnie jako kilkuletniego dziecka „Zwiastun” był „od zawsze”, bo wtedy od zawsze była tam redaktor Irena Heintze, czyli ciocia” – mówił biskup Janusz Jagucki.

Nagrody

Na początku nabożeństwa w warszawskim kościele Świętej Trójcy, 12 stycznia br., redaktor naczelny „Zwiastuna Ewangelickiego” ks. Jerzy Below przedstawił historię pisma. Wspomniani zostali m.in. kolejni redaktorzy naczelni z jego założycielem ks. Leopoldem Otto na czele. Następnie ks. J. Below oraz biskup Kościoła Janusz Jagucki dokonali uroczystego wręczenia Nagród imienia księdza Leopolda Otto, ustanowionych przez redakcję. Ich celem jest wskazanie tych osób, które w swym zaangażowaniu podążają

śladami pierwszego redaktora pisma. Nagrody mają charakter honorowy, a autorem płaskorzeźb zdobiących statuetki jest znany artysta rzeźbiarz Jan Herma. W pierwszej edycji nagrody zostały przyznane w czterech kategoriach. Laureatami zostali:

- ◆ w kategorii działalność publicystyczna: prof. Tadeusz Stegner,
- ◆ w kategorii głoszenie Ewangelii i propagowanie ewangelicyzmu w mediach: bp Tadeusz Szurman,
- ◆ w kategorii działalność społeczna: Danuta Rabin,
- ◆ w kategorii działalność na rzecz Kościoła i mediów: Irena Heintze i Ewa Otello-Wiśniewska,

były redaktorki naczelne, przez wiele lat zaangażowane w kierowanie Wydawnictwem „Zwiastun” i wydawanie czasopisma oraz książek w trudnych czasach ograniczeń politycznych.

Zróżnicowane są natomiast zasługi pozostałych laureatów. W przypadku profesora Stegnera, jury wśród dotychczasowych dokonań zwróciło szczególną uwagę na wielką rolę książki „Bóg, protestantyzm, Polska. Biografia pastora Leopolda Marcina

Otto” prezentującej szerokie dokonania tego kaznodziei i publicysty, wydawcy i redaktora, działacza narodowego i społecznego. Dostrzegło też w dorobku gdańskiego naukowca publikacje prezentujące wyniki badań historycznych, w których widoczne są osiągnięcia ewangelicyzmu.

Jeśli chodzi o zwierzchnika diecezji katowickiej, jury wśród dotychczasowych jego dokonań zwróciło szczególną uwagę na dobrą współpracę z mediami w Katowicach, wyrażającą się m.in. wieloletnią współpracą z Telewizją Katowice oraz pełnieniem funkcji wydawcy luterkańskich audycji „Głos życia”, które od 22 stycznia

1995 roku ukazują się na antenie Radia Katowice. Zasadą biskupa jest także istnienie parafialnego wydawnictwa „Głos życia”, które wydało kilkanaście książek.

Stałym czytelnikiem „Zwiastuna” Danuty Rabin nie trzeba przedstawiać – wielokrotnie jej nazwisko, a czasem i zdjęcie w regionalnym stroju lub strażackim mundurze – pojawiało się na jego łamach. Jury do-

cenilo zarówno jej długoletnią pracę na rzecz gminy Istebna na stanowisku wójta, jak i zaangażowanie w działalność Parafii Ewangelicko – Augsburgskiej w Istebnej, przejawiające się m.in. w pełnieniu funkcji kuratora rady parafialnej.

Dziękczynienie

Po uroczystości wręczenia nagród, w dniu 12 stycznia, w warszawskim kościele Świętej Trójcy rozległa się

pierwsza pieśń nabożeństwa dziękczynnego. Uczestniczyli w nim m.in. biskup Kościoła Janusz Jagucki, prezes Synodu Kościoła ks. Jan Gross, radcy Konsystorza oraz redaktorzy naczelni niektórych czasopism protestanckich, a także wszyscy ci, którzy dawniej i obecnie w różnorodny sposób przyczyniali się do powstawania kolejnych numerów „Zwiastuna Ewangelickiego”. Odczytano nadesłane listy gratulacyjne. Kazanie na podstawie tekstu z Ewangelii Mateusza (3,13-17) wygłosił bp J. Jagucki.

Po zakończeniu nabożeństwa odbyła się promocja książki Tadeusza Wegenera „Juliusz Burche – biskup w dobie przełomów”. Pierwszy jej egzemplarz otrzymał z rąk wydawcy sam autor. Jako wnuk biskupa Burschego był on zawsze w centrum wydarzeń kościelnych i choć książka nie skupia się na pracy redakcyjnej „biskupa przełomów”, to w wielu miejscach na jej kartach odnaleźć można obraz zapracowanego, schyłego nad papierami, dokumentami i artykułami duchownego. Tę najnowszą publikację Wydawnictwa „Augustana” można było nabyć na miejscu i ustawić się w kolejce po dedykację autora. Również biografię księdza L. Otto podpisywał jej autor. Te książki, wspominające przewodników wiary, były tego dnia, tak jak pieśni i modlitwy, wyrazem dziękczynienia.

Na cmentarzu

Świeży śnieg przystroił groby redaktorów naczelnych „Zwiastuna Ewangelickiego”. Warszawskie uroczystości jubileuszowe zakończone zostały wspomnieniem osób związanych z historią pisma przy ich grobach na stołecznym cmentarzu ewangelickim.

„Ksiądz Otto zafascynował mnie tym, że bez przesady można o nim powiedzieć »człowiek renesansu« – tyłoma sprawami się zajmował i tak wiele go interesowało. No i był tym, który wskazał ewangelikom – Polakom miejsce w polskiej społeczności” – mówił na cmentarnej alejce Tadeusz Stegner. Niewykluczone, że na zainteresowanie tą postacią wpłynęły dzieje rodziny Stegnerów, która przybyła do Polski w XVIII w. z Lotaryngii. „Jak to, dlaczego brat interesuje się sprawami Kościoła?! – dziwiła się pytaniu siostra profesora, która towarzyszyła mu podczas uroczystości. – Przecież on jest ewangelikiem z dziada-pradziada!”. Sam autor biografii księdza Otto wyjaśniał, że właściwie od czasów pracy magisterskiej zajmował się zagadnieniami związanymi z Kościołem ewangelickim. Do najważniejszych jego publikacji o tej tematyce należą: „Polacy-ewangelicy w Królestwie Polskim 1815-1914”, „Ewangelicy warszawscy 1815-1918”, „Pastorzy Królestwa na studiach teologicznych w Dorpacie w XIX wieku”. Również przysłał pracę naukową wiąże z tym kręgiem tematycznym.

Donośnie brzmiał śpiew zebranych na cmentarzu pracowników Wydawnictwa „Augustana”, przedstawicieli władz Kościoła, laureatów nagrody i towarzyszących im osób. Przy każdym z grobów, m.in. ks. Leopolda Otto, bpa Juliusza Burschego, ks. Zygmunta Michelisa i ks. Tadeusza Wojaka intonowano inną pieśń mówiącą o śmierci i zmartwychwstaniu. Przewodnikiem był ks. Włodzimierz Nast, proboszcz warszawskiej parafii Świętej Trójcy.

Sesja w Bielsku

W dniu 15 stycznia 1863 roku ukazał się pierwszy numer „Zwiastuna Ewangelicznego”. Sesję popularyzującą dzieje i dorobek pisma zwołano dokładnie w tym dniu – 140 lat później. Rozpoczął ją modlitwą i krótkim rozmyśleniem bp Paweł Anweiler, zwierzchnik diecezji cieszyńskiej. Uczestniczyli w niej m.in. przedstawiciele lokalnych władz, m.in. starosta cieszyński Witold Dzierżawski, zastępca burmistrza Cieszyna Jan Matuszek, przedstawiciel prezydenta Bielska-Białej Jerzy Pieszka, oraz władze kościelne z prezesem Synodu Kościoła i członkami rady synodalnej na czele. Radca Adam Pastucha składając życzenia zespołowi redakcyjnemu i technicznemu powiedział: „Dzieje »Zwiastuna« dowodzą, że my, dzisiejsi ewangelicy, jesteśmy ludźmi tej ziemi, z jej historią i polskością związanymi. Chciałbym życzyć wam,

Referaty wygłosili: J. Król,

ks. H. Czembor,

ks. T. Konik

Fragmety kazania bp. Janusza Jaguckiego wygłoszonego 12 stycznia w Warszawie

by wasza praca mogła przekładać się na efekty, które będą powodem do chwały, ale nie tylko redakcji. Oby Pan sprawił, że wasz trud będzie owocował dla dobra całego Kościoła”.

Wygłoszono kilka referatów, a na zakończenie odbyła się prezentacja elektronicznego wydania dwutygodnika, które można znaleźć pod internetowym adresem www.zwiastun.pl. Pokazano też (podobny pokaz odbył się w Warszawie) reprint pierwszego numeru wydanego przez ks. L. Otto na dwa tygodnie przed wybuchem powstania styczniowego.

Pierwszym z referentów był radca Józef Król, który przedstawił najdawniejsze dzieje pisma, ze szczególnym uwzględnieniem sylwetki pierwszego redaktora. Drugi referat, ks. Henryka Czembora, dotyczył powojennej historii „Zwiastuna” nazywanego wtedy przez kilka lat „Strażnicą Ewangeliczną”, zanim Irena Heintze, nie przywróciła mu pierwotnej nazwy, aby nie mylił się w dystrybucji „Ruchu” z inną „Strażnicą”. Trzeci, dopełniający obraz ewangelickiego czasopiśmiennictwa referat, wygłosił ks. Tadeusz Konik, mówiąc o polskiej prasie ewangelickiej ukazującej się do 1939 r. na Śląsku.

Cieszyn i świat

Nie wiadomo, czy w latach sześćdziesiątych XIX wieku spieszący na nabożeństwa cieszyńscy parafianie wchodził do kościoła Jezuso-

„Założyciel i pierwszy wydawca »Zwiastuna«, jak też późniejsi spadkobiercy jego dzieła, wiedzieli, że trzeba głosić Słowo Boże wszelkimi sposobami. A stało się to możliwe nie tylko w formie mówionej, ale również pisanej. To było zwiastowanie drukowane. Każdy teolog wie, że sam chrzest z wody nie wystarcza. Że musi być działanie Ducha Świętego i z chrztem rodzić się wiara; a ta rodzi się ze słuchania i czytania Słowa Bożego.

(...) chcę zwrócić uwagę na postawę Jana Chrzyciela, który wskazując na

wego bocznymi drzwiami, których najczęściej używa się obecnie. Jeśli dziś wchodząc tamtędy skreśli się w prawo, trafia się na wnękę, w której z góry spogląda ks. Leopold Otto – niewielkie popiersie jednego z cieszyńskich proboszczów.

W niedzielę po południu, 19 stycznia br., w jego sąsiedztwie można było obejrzeć wystawę poświęconą historii „Zwiastuna Ewangelickiego” oraz książkowy dorobek Wydawnictwa „Augustana”. Obok mieściło się stoisko, na którym można było otrzymać egzemplarze reprintu historycznego, pierwszego numeru „Zwiastuna Ewangelicznego” i nabyć książki Tadeusza Stegnera i Tadeusza Wegenera.

Najpierw jednak odprawione zostało dziękczynne nabożeństwo. Tak jak w Warszawie, przed ołtarzem ustawiono tablice z winietami pisma – jubilatą. Po powitaniu zebranych przez proboszcza ks. Janusza Sikorę,

Jezusa powiedział, że On musi wzrastać, ja zaś mam stawać się mniejszym. Uczniowie Jana poszli za Jezusem, gdyż Jan wskazywał na Niego mówiąc: „Oto Baranek Tak Boży, który gładzi grzechy świata”. Głos z nieba także nakazał, aby słuchać odtąd tego, co Jezus powie. Jan Chrzyciel odszedł w cień. (...) »Zwiastun« nie jest redagowany dla ludzkiej chwały ani na chwałę takiej czy innej parafii; także nie w tym celu, aby gloryfikować nasz Kościół. To Chrystus ma wśród nas wzrastać, my pozostajemy małymi Jego sługami”.

głos zabrał ks. Jerzy Below, przedstawiając przebieg dotychczasowych jubileuszowych obchodów. Przypomniał też początki „Zwiastuna” i okoliczności związane z przeniesieniem pisma oraz jego redaktora i wydawcy do Cieszyna. W zasięgu pisma były wtedy także tereny leżące za Olzą, która obecnie wyznacza polsko-czeską granicę.

Między innymi z tego powodu, że dzieje „Zwiastuna”, to także część historii dzisiejszego Śląskiego Kościoła Ewangelickiego Augsburgskiego Wyznania w Republice Czeskiej, kazanie wygłosił jego zwierzchnik bp Władysław Volny. Zwracając się do zebranych znakomitą polszczyzną przypomniał starotestamentowe znaczenie słowa „zwiastun” i zwrócił uwagę na słowa Jezusa zapisane w Ewangelii Jana „*Jak Ojciec posłał mnie tak i ja posyłam was*”. Wiele się zmieniło przez te 140 lat, przede wszystkim pod względem warunków i techniki. Nadal aktualna jest misja Kościoła pełniona przez ewangelickie pismo mówił kaznodzieja. „*Każdy z nas jest zwiastunem posłanym przez Jezusa do rodziny, zboru, do świata. (...) Świat czeka, aby Kościół przyszedł do niego*” – powiedział biskup.

Podczas nabożeństwa śpiewał miejscowy chór, a na zakończenie obchodów odbyło się spotkanie w sali pa-rafialnej, gdzie m.in. odczytano fragmenty z pierwszego rocznika „Zwiastuna Ewangelicznego”, które opisywały ówczesne wydarzenia w Cieszynie.

M.L., MK

zdjęcia także na str. 27 i 28

a życzenia przekazali: ks. J. Gross...

i A. Pastucha

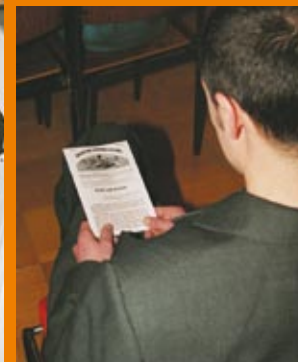
Jubileusz 140-lecia Zwiastuna

Prezentacja reprintu pierwszego numeru Zwiastuna

Sesja historyczna w Bielsku-Białej 15 stycznia br.

Jerzy Pieszka przekazał redakcji „Zwiastuna Ewangelickiego” życzenia od prezydenta Bielska-Białej

Wśród gości (od lewej): Renata Rosowska, Witold Dzierżawski, Jerzy Pieszka, bp Jan Szarek, bp Tadeusz Szurman

Nabożeństwo dziękczynne w Cieszynie 19 stycznia br., od lewej: ks. A. Korczago, ks. J. Kozieł, ks. A. Glajcar

O „Zwiastunie” i jego jubileuszu mówił ks. Jerzy Below

zdjęcia: Krzysztof Legendź

Kazanie wygłosił bp Władysław Volny

Duchowni i siostry diakonise uczestniczący w dziękczynnym nabożeństwie

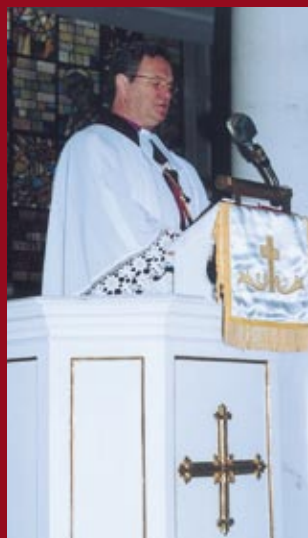
Jubileusz 140-lecia Zwiastuna

Spotkanie byłych i obecnych pracowników wydawnictwa z władzami Kościoła w Warszawie 11 stycznia br.

zdjęcia: Aldona Karska

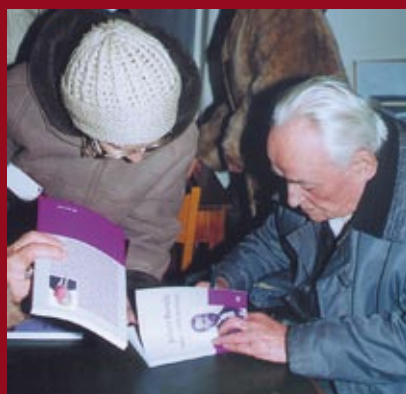
Kazanie wygłosił bp J. Jagucki

Duchowni uczestniczący w dziękczynnym nabożeństwie w warszawskim kościele Świętej Trójcy 12 stycznia br.

Bp Janusz Jagucki i ks. Jerzy Below wręczyli nagrody imienia ks. Leopolda Otto...

Tadeusz Wegener podpisywał książkę o biskupie J. Bursche

prof. Tadeuszowi Stegnerowi,

bp Tadeuszowi Szurmanowi

Na cmentarzu przed grobem ks. L. Otto

Danucie Rabin,

Irenie Heintze